

TRANSILVANIA.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domni colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului. — Acadeni'a romana. — Procesu verbalu luat in siedinti'a din 15 Ianuariu 1880 a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. — Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februariu st. n. — Mortalitatea. — Publicatiune. — Anuntiu.

Flor'a phanerogama

din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru Class'a III. vice-capitanu emerit.

Complexulu toritorialu, a carui *Flor'a* este obiectulu acestui tractatu, jace in anghiulu nord-osticu alu Transilvaniei intre 41° 58' si între 43° 18' alu lungimei dela insul'a *Ferro*, apoi între 46° 54' si între 47° 34' alu latimei nordice, si contine 55.57 miluri patrâte.

Acestu teritoriu a constituitu dela 1861 pâna câtra finea anului 1876 o jurisdictiune civila de sine statatóre, sub numirea „Districtulu Naseudului,” cându apoi s'a inpreunatu cu Districtulu Bistritiei, formandu ambele Districte „Comitatulu Bistriti'a-Naseudu.

Intrég'a parte nordica si ostica constà din unu bratiu alu muntiloru carpatici, dela care escuru spre internu mai multe ramificatiuni de munti, de déluri si de coline despartite prin vali, in partea cea mai mare afunde si strimte. Acésta imprejurare in legatura cu inaltimea terenului, atribue acestui teritoriu unu aspectu muntosu, in cea mai mare parte mai pucinu aptu spre agricultura.

Lungimea catenei de munti incepéndu dela alpele Ciblesiu, care in partea de câtra nord-vestu forméza graniti'a cu comitatulu Solnocu-Dobâc'a si alu Marmatiei, si pâna la Dragoias'a, care in partea de câtra ostu-sudu forméza graniti'a cu Romani'a (Moldov'a), si cu comitatulu Ciucului, este preste 20 miluri.

Elevatiunea media a acestei catene este in partea nordica mai mare decâtu in partea ostica. Cea din tâiu se calcula la 1800, éra ceialalta la 1600 metri, pre cându unele vèrvuri se ridica preste 2000 metri.

Cu respectu la elevatiune, acestu teritoriu se inparte in:

I. regiunea inferióra, adeca a valiloru, colineloru si a déluriloru (promontoriiloru), dela punctulu celu mai diosu (circa 280 m.) pâna la 800 metri;

II. regiunea montana, dela 800 pâna la 1250 metri;

III. regiunea subalpina si alpina dela 1250 pâna preste 2000 metri.

Dupa diferitele culturi contine:

pamentu aratoriu	5.41 miluri	☐
gradini si fenatiu	8.44	” ”
pasiuni, inclusive cu ale muntiloru	11.07	” ”
paduri	29.44	” ”
neproductivu	1.21	” ”
	= 55.57	” ”

Dintre cerealii se cultiva:

Cucuruzu (malaiu, porumbu, papusoiu) si hrisca prin vali pâna la o elevatiune (inaltime) de 600 metri; grâu, secara, ordiu si cartofi pâna la 950, éra ovesu pâna la 1250 metri.

Padurile constau in cea mai mare parte din bradetu, mai pucine de fagu, éra stegiariulu provine numai in unele grupe mai merunte. Afara de acestea soiuri de lemne mai provinu inca: ulmi, plopi, carpini, artiari, paltini, jugastri, tisa, teiu, mesteacanu, alunu, scorusi, salci, arini, s. a.

Padurea frundiósa incéta — in calcululu mediu — la 1200, éra cea acerósa (de bradetu) in facia la 1600, si in dosu la 1800 metri.

Morasteni turfóse, numite tinove s'au bahne, de estensiune mai mare se afla pre teritoriulu comunei Cosn'a si Ilv'a mare, éra de estensiuni mai mici, precumu si locuri paludinóse, in mai multe parti.

Lacuri mai mari nu suntu, éra mai mici se afla atátu pre munti, de es. pre Ineu, Cisia, Corongisiu, etc, câtu si pre déluri si la siesuri.

Apele principale, dela care si respectivele vali 'si au numirea suntu:

1. Fluviulu Bistriti'a-auria, care dela isvorulu seu si pâna la valea „Diac'a“ forméza graniti'a din parte cu Marmati'a si din parte cu Bucovin'a, are unu cursu spre ostu, si se vârsa in Siretu. De acest'a apartienú riurile laterale: Cosn'a si Tesn'a, care forméza graniti'a cu Bucovin'a.

2. Fluviulu Somesiu (mare), care in cursulu seu spre sudu-vestu adapa valea Rodnei, si se scurge in Tis'a.

La acest'a apartienu riurile si valcelele mai insemnate: Cubasielulu, Isvorulu, Aniesiulu, Cormai'a, Ilv'a, Lesciorulu, Strimb'a, Feldrisielulu, Rebr'a, Salauti'a si Ciblesielulu.

3. Riulu Bistriti'a in valea Borgoului.

4. Riulu Sieulu, care ambele intrunindu-se se varsa sub numirea de Sieu in Somesiu.

5. Fluviulu Muresiu, care in curgerea sa spre sudu-vestu trece numai in o distantia scurta pre langa comunele Murareni si Rusii-munti.

Afara de apele dulci se mai afla si ape minerale (apa acra) in mai multe locuri, precumu la Rodn'a-vechia, Rodn'a-noua, Sângiorgiu, Parv'a, Cosn'a, Sandroi'a, Valea-Colibitiei, pre Muntele Delulu-latu.

La Aniesiu (Dombhát), $\frac{1}{2}$ óra departare dela Rodn'a-vechia, si la Sângiorgiu suntu intocmiri pentru scalde calde si reci, éra la Valea-Vinului, 1 óra departare de Rodn'a-vechia, si la Autoni'a, $\frac{1}{4}$ óra departare dela acésta comuna, suntu intocmiri numai pentru scalde reci.

Analís'a chemica a apelor minerale dela Sângiorgiu, Aniesiu si Valea-Vinului se afla suscepta sub numirea colectiva „Die Rodnaer Sauerbrunnen“ in „Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. X. (1859), apoi si in brosiur'a: Übersicht der bekanntesten zu Bade- und Trinkkuranstalten benützten Mineralwässer Siebenbürgens, von Professor Dr. Sigmund. Wien, 1860.

Pharmaceutulu Fr. Folberth, care a analisatu acéstea ape, se esprima asupra loru:

„Die St. Georger und Dombhátquelle characterisiren sich als muriatische Natronsäuerlinge, d. h. als solche Quellen, welche sich, neben einem bedeutenden Gehalte an kohlen-saurem Natron, noch durch eine namhafte Menge Chlormetalle auszeichnen.

Betrachten wir das Wasser der beiden Quellen in Bezug auf die Menge ihrer festen Bestandtheile, so sehen wir, dass das der erstern sämmtliche in der folgenden Tabelle*) angeführten Wasser übertrifft, und dass der Dambhátquelle, mit Ausnahme Rohitschs, genau zwischen Vichy und Bilin zu stehen kommt. Rohitsch besitzt aber mehr als um die Hälfte weniger kohlen-saures Natron, und muss daher auch an Wirksamkeit der Dambhátquelle nachstehen.

Die Quelle zu St. Georg muss in Anbetracht ihres grossen Gehaltes an kohlen-saurem Natron zu den *vorzüglichsten* bekannten

*) In respectiv'a tabela suntu scaldele in urmatori'a ordine rangiate: Vichy Grande-Grille, Bilin Iosefsquelle, St. Georg, Faschingen, Dombhát, Gleichenberg, Emskrähchen, Salzbrunn, Roisdorf, Selters, Rohitsch, Borszék.

Natronsäuerlingen gerechnet werden; selbst das berühmte Faschingen wird von diesem Wasser überbothen, und es gehört ihm daher mit Recht der dritte Rang in unserer Tabelle Schwefelsaure Salze enthält die St. Georgerquelle wie bekannt, nur Spuren, dafür übertrifft ihr Gehalt an Chlornatrium sämmtliche angeführte Säuerlinge. Das anwesende Jod, obgleich dessen Menge gering, zeichnet diese Quelle vor allen andern aus, da nur höchst geringe Menge dieses Körpers in Vichy aufgefunden wurde. Seine Anwesenheit dürfte manche von aufmerksamen Aerzten gemachte Beobachtung bezüglich der therapeutischen Wirkung dieses Wassers erklären. Der hohe Werth dieser ausgezeichneten Quellen wird noch besonders durch die grosse Ergiebigkeit derselben gesteigert. Die St. Georger Quelle liefert in 24 Stunden eine Wassermasse von beiläufig 53280 Pfund; diese enthält 138 Pfund Kochsalz und 131 Pfund kohlen-saures Natron, während 105 Pfund auf die verschiedenen andern Bestandtheile entfallen, zusammen also die enorme Masse von 374 Pfund fixer Bestandtheile.

Das Wasser der Dombhátquelle hat weniger kohlen-saures Natron als Szt. György und Faschingen, und nimmt somit seine Stelle zwischen dem letzteren und Gleichenberg ein. In Bezug der kohlen-sauren Erden steht es mit Borszék fasst auf gleicher Höhe; sein Kochsalzgehalt wird nur von Selters und Roisdorf überstiegen, und schliesst sich somit in dieser Beziehung fest an Roisdorf an. Am meisten Aehnlichkeit zeigt Dombhát in seiner chemischen Constitution mit Gleichenberg und Emskrähchen.“

Asemenea si professorulu Dr. Sigmund se esprima despre acéstea ape minerale:

„Dieser Analyse gemäss sind die Quellen von St. Georg und Dombhát äusserst berücksichtigungswerthe Natronsäuerlinge; die St. Georger Quelle hat auf 54 Gran fester Bestandtheile 18 Gran salzsaures Natron; — die Dombhäter auf 38 Gran 14 Gran kohlen-saures und fasst 8 Gran salzsaures Natron. Bilin, Selters und Gleichenberg sind zunächst die gefeierten Quellen des Auslandes, mit denen die Rodnaer zu vergleichen wären.“

Cunun'a muntiloru de càtra nordu si ostu apara cá unu scutu contra venturiloru reci de miédianópte si resaritu, si acést'a este caus'a, cà celu putienu prin vali, unde suntu situate si comunele, temperatur'a este moderata, si teritoriulu internu mai putienu espusu venturiloru nord-ostice.

Totusi considerandu diferinti'a in respectulu relatiuniloru de elevatiune (2263—280=1983 metri), alu situatiunei singurateceloru puncte locale, si alu formatiunei geologice, apoi mai considerandu si estensiunea paduriloru si multimea isvóreloru, riuriloru si fluviiiloru, se póte dice, cà si relatiunile climatice suntu diferite.

Deci, de si temperatur'a in regiunea inferi'ora este moderata, totusi in regiunea montana, subalpina si alpina este cu at'atu mai aspra, cu c'atu si elevatiunea este mai mare.

Neaflandu-se p'ana acumu in acestu tienutu institute pentru observari meteorologice *), asi' pentru regiunea inferi'ora ar pot' servi — de si numai aproximativu — datele meteorologice relative la cetatea Bistriti'a, ce se afla in apropiarea tienutului nostru. Dupa acestea se-ar' pot' calculá:

I. Temperatur'a anualá media + 6.5° Reaum.
 maximulu + 29.0° "
 minimulu — 24.0° "

sau pentru:

iarna (Dec., Ianuariu, Februaru) — 2.8° "
 primav'era (Martie, Aprile, Maiu) + 6.5° "
 v'era (Iuniu, Iuliu, Augustu) + 15.0° "
 t'omna (Sept., Oct., Novembre) + 8.0° "

II. Pressiunea aerului: maximulu 331''' Paris.
 minimulu 310''' "

III. Precipitatiunea atmosferica anualá media 342''' "
 maximulu 368''' "
 minimulu 290''' "

Daca se va lu' numerulu totalu de pl'oa de preste anu cu 160 dile, cade pre fia care di de pl'oa, circa 2.14''' par.

Dilele de pl'oa si prin urmare si cantitatea precipitatiunei suntu pre munti, sau pre locuri mai apropiate de acestia, cu multu mai numer'ose, dec'atu in partile mai departate. In genere se pot' dice, c' in acestu tienutu suntu anii ploiosi mai pu'cinu favoritori, ba adeseori chiaru daunatiosi pentru economi'a rurala, dec'atu aceia, in cari predomnesce seceta.

Precumu despre intr'eg'a Transilvania, asi' in specie si despre acestu tienutu stau la dispositiune in privint'i'a puncteloru mesurate parte trigonometrice si parte barometrice numai unele date fragmentarie, care suntu de multeori si contradict'orie.

Atari date referit'ore la acestu tienutu se afla in Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. IX, XV, XIX, apoi pre mapele edate de c'atra c. r. institutu militar-geograficu din Vien'a, de c'atra Scheda, Merzich, etc.

In urmatoriulu tablou se voru indica at'atu comunele, c'atu si muntii si alte puncte deodata cu nivelulu lor, observandu, c' punctele nemesurate, spre a se deosebi de celea mesurate, suntu provediute cu *, si cumc' datele nivelului la celea nemesurate s'au calculatu numai aproximativu, prin combinare si apretiuire cu celea mai de apr'ope mesurate.

*) Se ast'apta dela institutul gimnasiului superioru din Naseudu se satisfaca si acestui postulat' at'atu de necesariu din punctu de vedere nu numai sciintificu, ci si localu economicu.

A. Comunele.

I. In Valea Somesiului.

a) In Valea principala.

		Peti'ore vienese	metri.
1. Rodn'a-n'oua	Trig.	1992'—	629.63
	Kl. & B. *)	1998.99	631.84
2. Rodn'a-vechia. (opidu) . . .	Trig.	1608'—	508.26
	Kl. & B.	{1622.30	512.79
	" "	{1624.58	513.50
	Fischer	1593.20	503.58
* 3. Maieru		1500'—	474.12
4. S'angiorgiu (2.84 metri sub fontan'a de apa minerala)	Kl. & B.	1430.96	452.30
5. Ilv'a-mica	Kl. & B.	1277.62	403.83
* 6. Feldru		1180'—	372.97
* 7. Nepos		1130'—	357.99
* 8. Rebrisi'ora		1050'—	331.99
9. Naseudu (opidu)	Trig.	1020'—	322.40
	Kl. & B.	{1018.16	321.79
	" "	{1021.06	322.74
	Fischer.	1023.91	323.64
* 10. Salv'a		990'—	312.91
* 11. Mititei		970'—	306.60
* 12. Mocodu		930'—	293.95

b) In Valea laterala Ilv'a.

* 13. Ilv'a-mare		1800.—	568.94
14. Magur'a	Kl. & B.	1719.53	543.53
* 15. S'ant-Iosifu (Poian'a)		1550'—	489.92
* 16. Lesiu		1510'—	469.12

c) In Valea laterala: Rebr'a.

* 17. Parv'a (Lunc'a-Vinului)		1700'—	537.34
* 18. Rebr'a-mare		1400'—	442.51

d) In Valea laterala Salauti'a.

19. Romuli (Strimb'a)	Kl. & B.	1761.—	556.81
20. Telciu	" "	1223.83	386.74
* 21. Bichigiu		1180'—	372.97
* 22. Hordeu		1040'—	328.72

e) In Valea laterala Ciblesielu.

* 23. Suplaiu		1720'—	543.66
* 24. Gaureni		1480'—	467.80
* 25. Poieni		1470'—	464.64
* 26. Runcu		1450'—	458.32
27. Zagr'a	Trig.	1242.—	392.58
	Kl. & B.	1276.53	403.46

II. In tienutulu fluvialu: Bistriti'a aurie.

28. C'arlibab'a-Transilvaniei (Ludvigsdorf).	Trig.	2862.—	904.63
29. Cosn'a	Trig.	2580.—	815.49

III. In Valea Borgoului.

30. Borgo-Muresieni	Kl. & B.	2067.67	653.55
* 31. B. Bistriti'a		1620'—	512.05
* 32. B. Tih'a		1570'—	496.25

*) Datele de Klops et Burghardt, Fischer, Kreil si Stache suntu basate pre mesurari barometrice.

	Petiöre vieneşe	metri.
33. B. Prundu Trig.	1566·—	494·98
	Fischer.	1569·07 495·95
* 34. B. Suseni	1510·—	477·28
* 35. B. Mediloceni	1480·—	467·80
36. B. Dioseni Kl. & B.	{1451·18	458·69
	" " {1455·76	460·14
* 37. B. Rusu	1400·—	442·51
IV. In Valea Sieului.		
* 38. Budaculu-romanescu	1460·—	461·48
* 39. Ragl'a	4430·—	451·99
* 40. Gledinu	1420·—	448·83
41. Monoru Kl. & B.	1410·97	445·98
* 42. Sieutiü	1360·—	429·87
* 43. Sânt-ion'a	1180·—	372·97
* 44. Nusifaleu	1150·—	363·49
V. In Valea Muresiului.		
* 45. Rusii-munti	1385·—	437·78
* 46. Morareni	1380·—	436·19
B. Muntii si alte puncte.		
Scald'a „Antoni'a“ langa Rodn'a Kl. & B.	1575·07	497·85
Scald'a „Aniesiu“ totu aci	1503·03	471·08
Scald'a „Valea-Vinului“ la fân- tana	" "	{2213·80 699·74
	" "	{2219·96 701·69
La Colbu	" "	2152·31 680·62
La cas'a de spalatu metalu Nr. 2.	" "	2784·99 880·28
La cas'a dela cunicul'a Teresi'a	" "	3186·15 1007·08
Pétr'a-glodului, la mór'a de firezu	" "	2090·31 660·72
Délulu-glodului	" "	3089·49 976·53
La scurgerea Mariiloru in So- mesielu (2.84. m. preste ni- voulu apei)	" "	2159·39 682·71
La inbinarea Isvorului-mare cu Isvorulu-preluciloru	" "	2244·07 709·31
La gur'a pareului Necitasiu	" "	2459·43 777·38
La inbinarea paraelorü Preluci si Isvorulu-smeului	" "	2670·— 843·93
	" "	2672·70 844·35
La podulu preste pareulu Capra foiloru	" "	2968·73 938·36
La cas'a de birtu (de presentu casarma de gendarmi) pre Poian'a-rotunda	" "	3761·09 1188·81
In tarniti'a Poieni-rotunde, punc- tulu celu mai inaltu alu dru- mului de tiéra, ce comunica intre Valea-Somesiului si a Bistritiei-aurie Trig.	3918·—	1238·40
	Kl. & B. {3978·70	1257·59
	" " {3979·08	1257·71
La junctiunea acestui drumu cu drumulü Marmatiei (Sigetului), la podulu preste Bistriti'a- auria Trig.	3372·—	1065·83
	Kl. & B.	3101·70 980·39
Punctulu mai inaltu alu drumu- mului in Délulu-durni, ce duce dela Rodn'a-vechia la Ilv'a-mare Kl. & B.	{2663·84	841·99
	" " {2666·98	842·98

	Petiöre vieneşe	metri.
Intre Aniesie (3.79. m. preste nivoulu apei)	" "	1982·95 626·77
Vîrvulu Aniesiului	" "	3757·17 1187·57
Magur'a langa Rodn'a-vechia vis- a-vis de scald'a de la Aniesiu	" "	3732·56 1179·79
Punctulu celu mai inaltu alu dru- mului pre Strimb'a, ce co- munica intre Valea-Somesiu- lui si a Borgoului	" "	2120·27 670·12
Tihuti'a (prediu) la statiunea de posta Trig.	2796·—	883·76
Totu aci la birtu Kl. & B.	2800·—	885·28
Totu aci inaltimea locului	" "	2845·58 899·46
Pasulu Borgoului, punctulu celu mai inaltu alu drumului de statu, care comunica intre Transilvani'a si Bucovin'a pre Magur'a-Calului	" "	3759·99 1185·30
	Kreil.	3782·99 1195·73
Magur'a - Calului, vîrvulu mai inaltu Kl. & B.	3916·81	1238·03
Ciblesiu Trig.	5756·34	1819·47
	M. G. K.	5760·— 1820·62
	G. St.	5760·80 1820·87
* Arsulu	3438·—	1086·68
* Vîrvulu-petri	5500·—	1738·44
Comarnice Trig.	3462·—	1094·27
* Stefaniti'a	3500·—	1106·28
Tarniti'a de câtra ostu spre Sie- trefu, punctulu celu mai inaltu alu drumului celui nou de tiara, ce comunica cu Mar- mati'a Kl. & B.	2609·24	824·73
Tarniti'a de câtra vestu pre Sie- trefu	" "	2821·68 891·88
Fundulu Valei la pólele Sietre- fului	" "	2202·92 696·30
Muncelulu rîiosu Trig.	5646·—	1784·59
* Magur'a-négra	3400·—	1074·67
* Bassarab'a	5500·—	1738·44
* Betrân'a (Lespedea)	6440·—	2035·55
Magur'a lui Stanu Kl. & B.	3721·95	1176·44
* Birl'a	5400·—	1697·83
* Obêrsi'a-Rebri	6200·—	1959·70
* Rantea	6000·—	1896·48
* Oprisiasc'a	5500·—	1738·44
* Crai'a (Detunat'a)	5600·—	1770·05
* Cormai'a	6000·—	1896·48
* Petrosulu	5600·—	1770·05
(Acest'a se nu se confunde cu Pe- trosulu Marmatiei, care are 7266 urme = 2296.64 metrii.)		
* Mirasi'a	6100·—	1928·09
* Rabl'a	6000·—	1896·48
Muncelulu maiereniloru Kl. & B.	5117·17	1617·44
Totu aci regiunea superioara a semenaturiloru si a padurei frondose	" "	3921·— 1239·35
* Isvorulu mare	6300·—	1991·30
* Mihaiass'a	5600·—	1770·05
* Gemenea	7000·—	2212·56

	Petióre vienese	metri.
* Gergeleu	6900—	2180·95
* Galati	6500—	2054·52
* Negrilés'a	5400—	1706·68
Corongisiu (sau Lazi si Vîrvulu- laziloru) Kl. & B.	{6284·94	1986·55
	{6286·21	1986·95
Totu aci, la loculu ce se nu- mesce „la pórtá“ ” ”	5335·92	1686·58
Totu aci la isvorulu de càtra nordu ” ”	4774·88	1509·25
* Sac'a	5000—	1580·40
Délulu-popii, Vîrvulu Stache.	4870—	1541·84
Totu aci, regiunea superióra a padurei frondose Kl. & B.	4173—	1390—
Stolu M. G. K.	5088—	1608·21
* Putredulu	5000—	1580·40
* Cisi'a	6600—	2086·13
Ineu, vîrvulu celu mai inaltu . . . Trig.	7158·50	2262·66
	G. St. 7159·68	2263·03
	M. G. K. 7218—	2281·47
	Kl. & B. {7157·10	2262·22
	” ” {7148·43	2259·48
	” ” {7157·67	2262·40
Totu aci la Isvorulu celu mai susu pre fačia de càtra sudu (Cost'a-neteda) ” ”	6588—	2082·43
Laculu „Lal'a“ pre partea nor- dica a Ineului ” ”	6020·63	1903·10
Isvorulu celu mai inaltu alu val- celel Lal'a ” ”	{6511·57	2060·08
	” ” {6517·35	2062·01
* Benesiu (Vîrvulu)	5000—	1580·40
Totu aci la fontan'a de apa in plaiu ” ”	4417·19	1396·19
* Ineutiu α . vîrvulu Ineutiiului	7000·00	2212·56
β . vîrvulu Rosiu	7100—	2244·16
* Vîrvulu Gagiloru	6000—	1896·48
* Prelucile	5500—	1738·44
Lopadn'a Kl. & B.	5041·50	1593·52
* Stinisiór'a	5800—	1833·26
Vêrvulu-Omului, vîrvulu mai inaltu Trig.	6360—	2010·27
	Kl. & B. {5949·65	1880·57
	” ” {5954·75	1882·18
Totu aci, la Isvorulu de pre partea ostica a Vêrvului sudicu ” ”	5534·68	1749·44
Totu aci, vîrvulu stâncei sudice ” ”	{5932·98	1875·30
	” ” {5937·09	1876·60
Totu aci, vîrvulu celu mai inaltu ” ”	5967·72	1886·28
* Vêlf'a	5400—	1706·68
* Banculu	5400—	1706·68
* Persi'a	5000—	1580·40
Cucurés'a, siantiurile de càtra ostu la vîrvu Kl. & B.	4360·40	1778·24
Vêrvulu-crucii la Ilva mic'a ” ”	3877·43	1225·58
Heniulu, vîrvulu ” ”	5963·38	1884·91
Vêrvulu de medilocu ” ”	6068·39	1918·10
Vêrvulu-tomnatecului ” ”	3771·50	1192·10
Ol'a séu Miloslav'a Trig.	5029·70	1589·79
Vêrvulu G. St.	5038·62	1592·61
	Kl. & B. 5054·21	1597·55

	Petióre vienese	metri.
Totu aci, signalulu pe vîrvu . M. G. K.	5094—	1610·11
* Zimbroi'a	4500—	1422·36
* Petr'a-Dornei	5000—	1580·40
* Temeu	5100—	1612·01
* Petrile-rosi	5300—	1675·22
* Marisielu	4600—	1453·97
* Gur'a-haiti	4600—	1453·97
Cerbucu Trig.	6378—	2015·96
* Isvorulu-bucinisiului	6300—	1991·30
* Petr'a-tomnatecului	5100—	1612·01
Calimani Trig.	6438—	2034·93
Petrosulu (limite cu comitatulu Mu- resiu-Turd'a) Trig.	6586—	2081·70
Signalulu pe vîrvu M. G. K.	6666—	2106·99
* Gruiuulu	4800—	1517·18
* Petr'a lui Draganu	4800—	1517·18
* Struniorulu	5000—	1580·40
* Dalbidanu	4000—	1264·32
* Bub'a	4000—	1264·32
* Bistritiór'a	4500—	1422·36
* Fagetieliu	4000—	1264·32
* Bucsiói'a	5200—	1643·62
* Délulu-negru	4000—	1264·32
* Petr'a-Cusmi	3800—	1201·10
Poian'a-Tomi Trig.	4604·70	1455·45
Vêrvulu acestei'a M. G. K.	4608—	1456·51

Pusetiunea geografica, relatiunile climatice, ale formatiunii geologice, ale nivoului si ale configuratiunii teritoriului influentiaza asia de tare asupr'a vegetatiunii, încatu Flor'a acestui tienutu pre càtu in respectulu variabilitatei, pre atátu si in respectulu numerositatei infaçiosieza o abundantia cá aceea, care pre alte complexe de asemenea estensiune raru, ori nici decum nu se afla.

Aci intempinamu pre unu cercu restrinsu plante montane, subalpine si alpine din Europ'a de medilocu, insoçite de plante din Caucașu, din Balcanu, ba si din Norvegi'a; asemenea si de acelea, ce provinu pe campii si siesuri cu clima mai stêmperata.

In genere se póte dice, cá localitatile cu substratu de varu suntu cele mai abundante in producerea de plante mai rare si mai multivariete, pentru acea astfeliu de localitati cu deosebire in regiunea subalpina si alpina obtienu loculu celu dintâiu.

Alu doilea locu obtienu localitatile subalpine si alpine cu substratu micoschisticu.

Suntu plante, care provinu in dóue sau in trei regiuni, pre cându altele provinu numai in un'a regiune. In genere se póte dice, cá plantele, ce apartienu ori numai la regiunea cea mai inferióra, ori numai la cea alpina, nu trecu asia usioru preste lini'a granitiei loru.

Vegetatiunea incepe de comunu a se desvoltá in regiunea inferióra camu càtra finea lunei lui Martie.

Corylus Avellana Populus tremula, nigra si pyramidalis, Alnus glutinosa, Tussilago farfara, Hepatica triloba, Galanthus nivalis suntu prenuntiurile acestei desvoltari.

Camu pe la mediloculu lui Aprilie inflorescu cele mai multe amentacee. *Leucoium vernum*, *Viola hirta*, *cannina*, *Capsella bursa pastoris*, *Droba verna*, *Lamium purpureum*, *Veronica polita*, *Salix purpurea*, *cinerea* si *capraea*, *Crocus bannaticus*, *Erythronium dens canis*, *Daphne Mezereum* s. a.

Dupa acea inflorescu: *Ornithogalum luteum*, *Corydalis solida* si *cava*, *Lathraea squamaria*, *Anemone nemorosa* si *ranunculoides*, *Scilla bifolia*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Isopyrum thalictroides*, *Luzula vernalis*, *Petasites officinalis*, *Amygdalus persica*, s. a.

Càtra finea lui Aprilie si la inceputulu lui Maiu incepu a infloři: *Prunus spinosa*, *Salix alba*, *fragilis*, *Russeliana*, *amygdalina*, *Prunus insititia*, *domestica*, *Avium* si *Cerarus*, *Pyrus communis*, *Malus sylvestris*, s. a.

Mesteaceni, fagii si carpinii incepu a infrundí.

Pre la diumetate Maiu se afla vegetatiunea de primavéra la culmea desvoltarei sale, si padurile frundióse suntu mai deplinu infrundite.

In regiunea montana si subalpina incepe desvoltarea vegetatiunei abia in lun'a lui Maiu. In regiunea alpina suntu numai dóue periode, un'a de primavéra si alt'a de véra. Inceperea de primavéra atârna dela timpulu topirei de néua. Acésta nu apare inainte de Iuniu. In Iuliu si Augustu domnesce vér'a, cându flor'a e in deplin'a sa desvoltare.

Suntu preste 30 de ani, de cându me ocupu neintreruptu cu botanic'a, si dela 1854 încóce me aflu parte in Rodn'a-vechia si parte in Naseudu.

In acestu timpu nu amu pregetatu a scrutá flor'a acestui tienutu.

Spre acestu scopu amu intreprinsu parte singuru, si parte in societate cu alti botanici nenumerate escursiuni in tóte partile, si asia amu percursu — potu dice — toti muntii si tóte valile de mai multe ori si in diferite anotimpuri, necrutandu nici ostenéla nici spese, si mi-amu adunatu unu materialu insemnatu din tóte locurile.

Cu tóte acestea mai multe specii, ba si genuri ce suntu indicate in *Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsylvanicae de Baumgarten*, in dr. Schur *Botanische Rundreise in Siebenbürgen* (suscepta in *Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürg. Vereins für Naturwiss. zu Hermannstadt X. Jahrg. (1859) p. 119—151*, in *Enumeratio plant. Transsilv. auct. dr. F. Schur*, in *Flora Transsily. excurs. auct. Mich. Fuss*, precumu si in alte opuri botanice, cá provenitórie pre teritoriulu acestui tienutu, nu le-amu potutu aflá.

Nu voiescu a negá absolutu possibilitatea provenirei unor'a dintre acestea plante, cáci se póte fi intemplat, cá dela timpulu lui Baumgarten încóce unele se fia disparutu cu totulu, si in loculu loru se fia aparutu altele, pre cându despre alta parte eu insumi cu privire la estensiunea teritoriului se fiu intrelasatu visitarea unor puncte, séu se fiu trecutu cu vederea unele plante.

Cu tóte acestea, despre alta parte m'am convinsu deplinu, cá in determinarea mai multoru plante s'au co-

misu erori invederate, care fara a se fi coresu, s'au straraturatu in opurile citate mai susu.

Nu potu intrelasá a face aci amintire intre alti botanici, despre dóue persóne, care in timpurile mai recente s'au ocupatu cu deosebita diligintia cu scrutarea florei transilvane, la care apartiene si flor'a acestui tienutu.

Dr. Ferd. Schur este acel'a, care a descoperitu unele specii nóue si prin acést'a a contribuitu insemnatu la imbogatirea florei din acésta provincia. In unele casuri inse a mersu prea departe in specializare, tractandu de specii distinctive si de acelea plante, care au infaçiosiatu numai modificari de putiena insemnate, séu si nestatornice abateri dela form'a tipica, si care prin urmare ar puté constitui numai variatiuni.

Celalaltu este Victoru de Janka, unulu dintre cei mai renumiti botanici din monarchi'a austro-ungara, care pre langa ce a descoperitu multe specii nóue de plante in Transilvani'a, in Ungari'a, in Banatu si in peninsul'a balcanica, a delaturatu si incertitudinea in respectulu unor plante indicate de Baumgarten, inse mai tardiu devenite obiectu de contraversia intre botanicii transilvaneni.

In enumerarea ce urmédia, amu susceptu tóte acelea plante phanerogame ordinate dupa sistem'a naturala a lui Jussieu, care in opurile botanice, ce 'mi stau la dispositiune le-amu aflu citate cá provenitórie pre teritoriulu fostulu districtu alu Naseudului, precumu si tóte acelea, ce le-amu aflu eu ori consoçii mei pre acestu teritoriu.

Acelea specii si genuri, despre a caroru esistencia nu amu convingere deplina, le-amu notatu cá atari. La unele amu adausu observarile si descrierile necesarie, basate pre autopsia.

La acelea plante, ce suntu mai rari, ori se afla restrinse numai la unele localitati, ori provinu mai susu de regiunea inferióra, amu indicatu mai apriatu loculu natalu, séu si statiunea, cá cu atátu mai usioru se se póta orientá cei ce voru voi a botanisá in venitoriu.

Pre langa plantele, ce cresc spontaneu, amu mai susceptu si de cele cultivate sub ceriulu liberu, parte pentru scopu de economia, si parte pentru scopu de medicina, séu si pentru frumseti'a prin gradinile tieraniloru, din motivulu, cá pre venitoriu la casu de lipsa se nu lipsésca datele recerute in acésta privintia.

Deocamdata amu voitu a edá numai flor'a phanerogama. Mai tardiu, déca 'mi va concede timpulu, voiu publicá si enumerarea Cryptogameloru.

Cu acésta ocaziune nu amu intrelasatu a dá locu si numiriloru de plante in limb'a romana.

Acestea numiri le-amu culesu parte din diferite opuri, precumu din lexiconulu in patru limbi edatu in Bud'a 1825, — din Vocabulariulu romano-germanu de Polizu, 1857, — din calendariile edate de G. Baritiu pre anii 1857, 1858 si 1859, care a retiparitu nomenclaturele publicate mai antaiu de dlu Cipariu in „Organulu luminarei“ la a. 1847, — din *Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilv. de Baumgarten*, si parte de adreptulu si dela poporulu de aci.

Potu dice, că cu câtu amu aflatu mai multe numiri, cu atātu s'a aratatu si confusiunea mai mare, pentrucă pre cându un'a si aceeași specia are diverse numiri, pre atunci mai multe si diferite specii, ba si genuri au de multe ori totu un'a si aceeași numire.

La multe plante au lipsitu cu totulu numirile in limb'a romana.

Déca voimu a delaturá unu chaosu cá acest'a, si a inaintá literatur'a romana si in acestu ramu la nivelulul sistemului scientificu, urmandu pre popórele cele mai culte din Europ'a: pre francesi, italieni, germani, nu remane altuceva, decâtu a introduce o reforma radicala in nomenclatur'a romana.

O mica incercare amu facutu si eu in acésta privintia prin aceea, că la plantele cuprinse in acésta enumerare amu datu la fia-care genu o numire generica, si la fia-care specia o numire specifica romana.

Dintre mai multe numiri generice amu alesu un'a, care o amu postpusu immediatu numirei tehnico-botanice, ér' pre celelalte le-amu pusu in parantesa. In acestu modu amu urmatu si la specii.

Unde nu amu aflatu numiri generice si specifice, amu introdusu atari numiri din nou, acomodandu-me parte dupa terminii tehnico-botanici, parte dupa nomenclatur'a italiana ori germana si parte dupa exteriorulu séu alte caractere ale respectivei plante.

In fine afli de lipsa a dá deslusiri si in privintia unoru numiri false de munti din acestu tienutu, suscepte mai dintaiu in opulu lui Baumgarten citatu mai susu, care s'au stracuratu si in opurile lui Fuss, Schur si altele.

Baumgarten citéza adeseori in opulu seu doi munti sub numirea de „Ietzilui“ si „Vârfulo-Ietzilui“ si sub numirea de „Dscheammeanie.“

Dupa parerea mea sub numirea de „Ietzilui“ séu „Vârfulo-Ietzilui“ este a se intielege alpele Corongisiu (Schur si Fuss scriu „Koron“, „Koronjis“, „Korondsys“, „Korongisch“).

Alpele Corongisiu se numesce de poporu si „Lazi“ séu „Vêrvulu-laziloru.“

Baumgarten, care dupa cumu se póte presupune, nu a cunoscutu limb'a romana, a auditu dela conducatorii romani cuventulu „Lazi“ si „Vêrvulu-laziloru“; densulu inse ori a intielesu reu, ori a insemnatu falsu acesteia numiri in diariulu seu, si astfelu din Lazi si Vêrvulu-laziloru a devenitu Ietzilui si Vârfulo-Ietzilui.

Acésta parere e spriginita nu numai prin analogia, ci si prin spus'a unoru barbati betrani din Rodn'a-vechia, cari me-au asigurat, că ei au insoçitu pre Baumgarten pre muntii Corongisiu, Galati, Putredulu, Stolu si Gé-menea, precumu si prin inpregiurarea, că numirea de Corongisiu nu provine in opulu lui Baumgarten.

Din acésta jurstare a urmatu si acea confusiune, că in „Flora Transsilvaniae excursoria“ a lui Fuss se afla indicate totu acelea specii cá provenitórie si pre „Vêrvulu-Ietzilui“ si si pre Corongisiu, precumu la Nr. 306, 421, 693, 833, 867, 1156, 1176, 1177, 1180, 1191, 1197, 1314, 1484, 1525, 1552, 1584, 1601, 1609,

1728, 1733, 2012, 2425, 2574 si 2813, pre cându in realitate se referescu numai la unulu si același munte.

Intielege-se sub numirea baumgarteniana de „Dscheammeanie“ alpele Gé-menea, ori alpele Ineu, nu se póte deplinu constatá.

Pentru referirea la alpele Gé-menea suntu indiciile analogiei si ale spuselóru conducatoriloru.

Pentru referirea la alpele Ineu este inpregiurarea, că acesta este celu mai inaltu, celu mai aprópe de Rodn'a-vechia si celu mái usioru de suitu, apoi in privintia floristica unulu dintre cei mai interesanti si asiá e greu de presupusu, că Baumgarten nu l'ar fi visitatu, precându ceialalti munti, ce stau in continuitate cu acest'a, ba si Ineusiulu in vecinatatea acestuia, nu au remasu nevisitati.

Abreviatur'a opuriloru, la care se face provocare in enumeratiunea secuenta, este urmatórea:

- B. Tr. = Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Christ. Gottlob Baumgarten, Vindobonae 1816, Tom. III. (Phanerogamia) et Tom. IV. Cibinii 1846 (Cryptogamia).
- F. Fl. Tr. = Flora Transsilvaniae excursoria, auctore Michaelae Fuss. Cibinii 1866.
- S. E. Tr. = Enumeratio plantarum Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Ferdinand Schur. Vindobonae 1866.
- Fl. Buc. = Flora der Bucovina, von dr. Franz Herbich. Leipzig 1859.
- H. Ban. = Enumeratio plantarum in Banatu Temesiensi, auctore dr. Ioanne Heuffel. Vindobonae 1858.
- H. V. = Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt.
- K. G. B. = Die bisher bekannten Pflanzen Galiziens und der Bucovina von Iosef Armin Knapp. Wien 1872.
- M. E. = Enumeratio plantarum phanerogamicarum imperii austriaci universi, auctore Iosepho Carolo Maly. Vindobonae 1848.
- N. M. E. = Nachträge zu Maly's Enumeratio plant. phanerogam. imper. austriaci universi, von August Neilreich. Wien 1861.
- Fl. N. ö. = Flora von Niederösterreich, von August Neilreich. Wien 1859, II. Bände.
- N. Fl. N. ö. = Nachträge zur Flora von Niederösterreich, von dr. August Neilreich. Wien 1866.
- Ung. Diagn. = Diagnosen der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, welche in Koch's Synopsis (edit. II) nicht enthalten sind, von dr. August Neilreich. Wien 1867.

N. Ung. Slav. = Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, Nachträge und Verbesserungen, von dr. August Neilreich. Wien 1870.

N. Veg. Croat. = Die Vegetationsverhältnisse von Croatien von dr. August Neilreich. Wien 1868.

Ö. b. Z. = Oesterreichische botanische Zeitschrift, redigirt von dr. Alexander Skofitz. Wien.

Z. b. G. = Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien.

(Urmeadia insasi enumerarea plantelor.)

Academi'a romana.

Acea societate de ómeni invetiati, un'a din cele mai tinere sub acestu nume in Europ'a, infiintiata sub altu nume in a. 1867, desvoltata sub acest'a de acumu in a. 1879 lucra si ea incetu, in linisce, pe nesimtite, cá tóte societatile scientifice. Vulgului nesimtitoriu i se pare cá ea nu face nimicu. Asiá suntu glótele de cându lumea, ele ceru se le dai sarindariulu cusutu gat'a, cá se'lu imbrace dumineca; ele nu'si potu imaginá labóre fàra vorba multa in publicu, fàra spectacole, tobe, trimitie, fanfare, flamure si chiote.

In anulu trecutu mai aparura câteva volume din lucrurile academiei, care inse dincóce de munti nu numai cá au remasu necunoscute, dara si pàna unde au petrunsu, s'au aflatu ómeni fórte usiori, cari fàra a le cetí, au strimbatu din nasu vediendu-le si le-au disu cá suntu desiertatiuni.

Asociatiunei transilvane 'i-ar stá fórte reu, déca nu s'ar ocupá mai de aprópe si seriosu de lucrurile academiei romane. Ne obliga la acésta chiaru program'a Asociatiunei, care pretinde, cá se publicamu „mai inainte de tóte elaborate originale scientifice din diverse ramuri ale sciintieloru“; mai departe: „producte literarie de tóta clasea, ce aparu in ori-ce parte a romanimei si suntu de o a-deverata valóre,“ se fia considerate, „anuntiate si dupa impregiurari recensite.“

Nici chiaru organizatiunea academiei romane nu este cunoscuta de dincóce de munti; din acésta cauza vomu reproduce aici statutele si regulamentulu academiei, ér' alaturea cu acelea un'a din dissertatiunile tinue in anulu trecutu, despre care nici omulu celu' mai pedantu sau celu mai reutatosu nu va puté dice, cá nu este un'a din cele mai practice si cá nu ar fi scrisa in interesulu poporului.

Lege

pentru Academi'a romana, promulgata la 29 Martie 1879.

Art. 1. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu Nr. 1246 din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea *Academi'a romana*.

Ea 'si are resiedinti'a in capital'a Romaniei.

Art. 2. Academi'a romana are de scopu cultur'a limbei si a istoriei nationale, a litereloru, a sciintieloru si frumóseloru arti.

Art. 3. Academi'a romana este si remane persóna morale si independente in lucrurile sale de ori-ce natura.

Ea singura se organisédia, isi face regulamente si si administrédia averea, si presente, si viitóre.

Art. 4. Statulu face Academiei romane o dotatiune anuale fixa de 30,000 lei, care se va inscrie in budgetulu statului.

Din acésta suma, o parte va fi pururea afectata de cátra Academia la acordarea a dóue premie, unulu scienticu si altulu literariu, purtandu denumirile de: premiulu Lazaru si prémiulu Heliade Radulescu; fia-care premiu va fi celu puçinu de cinci mii lei.

Art. 5. Societatii academice se va dá unu locu de cátra statu pentru cladirea unui edificiu alu seu, care se va hotarí prin o anume lege.

Art. 6. Academi'a romana intretine relatiunile sale cu guvernulu prin ministeriulu culteloru si instructiunei publice.

Statutele

Academiei romane votate in siedinti'a ei din 21 Iuniu (3 Iuliu) 1879.

Partea I. Organizatiune.

Art. 1. Academi'a romana, in puterea legii promulgate prin inaltulu decretu cu Nr. 749 din 29 Martie 1879, se constitue si se organisédia prin urmatoriele statute.

Art. 2. Academi'a formédia unu corpu unicu, carele se compune din trei sectiuni:

- I. Sectiunea literaria,
- II. „ istorica,
- III. „ scientifica.

Art. 3. Atributiunile si indatoririle sectiuniloru se specifica in modulu urmatoriu:

a) Sectiunea literaria se ocupa cu diversele cestiuni literarie si limbistice, mai alesu cu cele destinate a cultivá limb'a romana, precumu si cu cestiunile de bele-arti; ea face publicatiuni critice si organisédia missiuni lexicografice pentru compunerea unui Dictionariu romanu, care se póta fi dreptariulu limbei; incuragiédia si recomanda spre premiare operele literarie si artistice meritorie, de ori-ce natura.

b) Sectiunea istorica se ocupa cu diversele cestiuni de istoria si de sciintie sociale; culege documente importante, mai alesu atingátorie de istori'a Romaniloru; organisédia missiuni pentru asemenea lucrari; iea iniciativ'a pentru explorarea archeologica a tieriloru romane; face publicatiuni, incuragiédia si recomanda spre premiare opere meritorie de istoria si de sciintie sociale.

c) Secțiunea științifică se ocupa cu lucrările de știință exacte și fizice, care au de scop utilitatea generală; ia inițiativă pentru explorarea țărilor române, din punctele de vedere geografic, fiziografic, agricol, medical și economic; organizează misiuni pentru asemenea lucrări; face publicații, încurajă și recomandă spre premii opere meritorii, relative la cunoștințele științifice a țărilor locuite de Români.

Art. 4. Academia își exercită activitatea sa, în cercul prescris ei de lege, atât prin acte provenite din propria ei inițiativă, cât și prin însărcinări, pe care ea se va fi învoit să le primească de la stat, de la institute. Său de la particulari.

Art. 5. Activitatea Academiei se exercită după natura actelor:

său de către întregul corp academic;

său de fiecare din secțiunile ei în parte;

său de către comisiuni, eminate prin alegere, din sinul Academiei ori al secțiunilor, spre a executa lucrări anume determinate;

său în fine de către persoane însărcinate de dânsă cu misiuni speciale.

Art. 6. Până la construirea unui edificiu special pentru ea, Academia își ține ședințele în localul ce îi este destinat de către guvern în palatul Universității din București.

Art. 7. Odată pe an, în cursul de 25 zile, începând cu trei-zeci zile înainte de Ziua Paștelor, (Ziua pătimitorilor) Academia se întrunește în sesiune generală.

De competența sesiunii generale, sînt materialele următoare:

a) Determinarea subiectelor de pus în concursurile ordinare și extraordinare;

b) Deciziunile de luat asupra diverselor premii;

c) Alegerea comisiunilor care, în cursul anului, vor cerceta operele intrate în concursuri, precum și alte lucrări prezentate Academiei;

d) Deciziunile de luat asupra publicațiilor, misiunilor și achizițiilor, propuse de secțiuni;

e) Facerea și modificarea regulamentelor speciale;

f) Alegerea membrilor Academiei, a membrilor onorari și corespondenți;

g) Receptiunea solemnă a membrilor Academiei, aleși în precedentă sesiune generală;

h) Ținerea de ședințe publice, în interesul literelor și științelor;

i) Alegerea delegației Academiei, și a oficialilor de secțiuni;

j) Alegerea secretarului general, a secretarilor de secțiuni și a casierului-comptabil;

l) Revisiunea și ratificarea conturilor din anul încheiat;

m) Formarea bugetului pe anul următor;

n) Primirea donațiilor importante și regulamentul lor;

o) În fine, ori-ce alte chestii de interes general pentru Academia română.

Art. 8. Academia poate fi convocată în sesiune generală extraordinară, de către delegația ei, cândă această, în urmă unei prealabile comunicații motivate, ce se va adresa tuturor membrilor Academiei, va fi obținut consimțimentul înscris al unei treimi din numărul lor total.

Art. 9. Ședințele în sesiune generală se pot ține numai în prezența majorității absolute a membrilor Academiei.

Art. 10. Deciziunile Academiei, în sesiune generală, se iau de regulă cu majoritatea voturilor membrilor prezenți; înse deciziunile relative la alineatele b, d, e, f, j, l, și m din art. 7, nu se pot lua decâtă cu două treimi din voturile membrilor prezenți.

În casu înse de-a nu se pute obține două treimi la votarea în două ședințe consecutive, va fi de ajuns, în a treia ședință, votul majorității absolute.

Art. 11. Academia ține ședințe ordinare, odată pe săptămână în cursul anului, afara de vacanțele ce ea își va determina și care nu pot trece peste două luni în totul.

Ședințele ordinare săptămânale se țin său de întregul corp academic, său de secțiuni, său numai de comisiuni; zilele și orele se vor determina printr'unu regulament în special.

Ședințele ordinare ale Academiei, ale secțiunilor și comisiunilor, se țin cu numărul membrilor prezenți, ori câți ar fi.

Art. 12. Deciziunile Academiei, în ședințele ordinare, atât ale întregului corp, precum și ale secțiunilor și comisiunilor, se pot lua în genere cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, atunci înse numai cândă se află față cel puțin o a treia parte plus unul, din membrii Academiei, ai secțiunii său ai comisiunii.

Art. 13. Ședințele ordinare ale Academiei, precum și cele din sesiunile generale vor fi, parte publice, parte private, după deciziunile prealabile luate de către Academia și de către secțiuni.

Art. 14. Academia publică periodic *Annalele* sale, care vor cuprinde atâtă desbaterile și lucrările ei administrative, câtă și operele literare și științifice, aprobate de dânsă pentru acestu scop.

Forma și împartirea acestei publicații se vor determina printr'unu regulament în special.

Art. 15. Pe fiecare an, la finele sesiunii generale, Academia își alege cu majoritate de voturi, dintre membrii săi, unu președinte, spre a dirige desbaterile ședințelor.

Presedintele va fi secundatu de trei asessori (vice-presiedinti), alesi asemenea, câte unulu din fia-care sectiune.

Fia-care sectiune in parte, isi alege din sinulu ei, pe fia-care anu, la aceeași epoca, câte unu presiedinte si unu vice-presiedinte speciali, pentru acelasi scopu, aplicatu la siedintiele sectiuniloru.

Presiedintii si vice-presiedintii séu asessorii anuali ai Academiei si ai sectiuniloru nu potu fi realesi mai multu de trei ani consecutivi.

Art. 16. Academi'a isi alege, dintre membri resiedinti in Bucuresti, cu dóue treimi din voturile membriloru presenti in sesiune generale, unu secretariu generale alu Academiei romane, spre a purtá acésta sarcina in timpu de siepte ani.

Asemeni, fia-care sectiune isi alege, pe acelasi terminu, cu dóue treimi din voturile sectiunei, câte unu secretariu de sectiune.

La casuri de necesitate maiore, unulu din secretarii de sectiune inlocuiesce provisoriu pe secretariulu generale in functiunea sa.

Art. 17. Secretariulu generale alu Academiei, intru ceea ce privesce lucrarile de competentia intregului corpu academicu, ér' secretarii de sectiune, in ce se atinge numai de operatiunile speciale ale sectiuniloru, regulédia lucrarile pregatitórie pentru desbateri, tienu procesele verbale ale siedintieloru, facu raporturi anuale despre activitatea Academiei si a sectiuniloru, priveghiéza tiparirile Academiei.

Secretariulu generale intretiene, in numele Academiei, tóta corespondenti'a esterna si interna cu autoritatile tierii si cu particularii, intru ceea ce privesce lucrarile literare si scientifique ale Academiei.

Elu are directiunea imediata a cancelariei academice, de care este respundietoriu.

Secretariulu generale, precumu si secretarii de sectiuni, primescu indemnisiari lunarie fixate.

Art. 18. Presedintele anuale alu Academiei, impreuna cu secretariulu generale si cu cei trei asessori, alesi din sectiuni, formédia delegatiunea Academiei, care o reprezenta in tóte interesele ei administrative si financiare, faéa cu autoritatile si cu particularii.

Art. 19. Inchiaierile delegatiunii se ieau cu majoritatea membriloru sei, in siedintie, pentru a càroru tinere la casu de trebuintia, toti membrii primescu o indemnisiare anuale fixata, afara de secretariulu generale.

Art. 20. Academi'a are unu personalu accesoriu pentru lucrarile sale de cancelaria si pentru pastrarea si randuirea colectiuniloru sale (biblioteca, museu, etc.)

Acestu personalu va fi numitu de delegatiune, dupa propunerea secretariului generale.

Numerulu si atributiunile acestui personalu se voru fixá si specificá printr'unu regulamentu, ér' remunerarea lui se va determiná prin budgetele anuale.

Partea II.

Personalulu.

Art. 21. Academi'a romana se compune din treidieci si siese membri, câte doispredece de fia-care sectiune.

Pe langa acesti'a, Academi'a mai numera:
membri onorari
si membri corespondenti.

Art. 22. Membrii Academiei se alegu pe viétia si numai lá casu de vacantia, se procede, in cea mai apropiata sesiune generale, la inlocuirea loru.

Art. 23. Membrii Academiei nu potu fi decâtu romani din ori-ce tíera, cunoscuti prin operile si activitatea loru literaria séu scientifica.

Art. 24. Fia-care sectiune, cu majoritate de voturi, propune candidatii pentru locurile vacante din sinulu ei; ér' alegerea se face de càtra corpulu intregu alu Academiei, cu dóue treimi din membrii presenti, in sesiune generale.

Art. 25. Receptiunea solemne a membriloru Academiei se face prin lectur'a in publicu, din partea noului alesu, a unui operatu originalu, relativu de preferentia la o ramura óre-care a desvoltarii nationale.

Art. 26. Fia-care membru alu Academiei, alesu pentru un'a din sectiuni, póte fi chiamatu prin majoritatea voturiloru unei alte sectiuni, a face totuodata parte si din aceea.

Art. 27. Membrii Academiei au dreptulu si datori'a de a participá cu votu decisivu la siedintiele sesiunei generale a Academiei, atátu in adunarile corpului intregu, câtu si in ale sectiuniloru respective.

Ei ieau parte, dupa putintia, la siedintiele ordinare, folosindu-se si atunci de indemnisiarea (diurn'a) determinata pentru cei ce asista la o siedintia, de ori-ce natura.

Art. 28. Afara de lucrarile literare si scientifique ce membrii Academiei, din propri'a loru initiativa, voru presentá Academiei, fia-care dintr'ensii este obligatu a indepliní sarcinele personale séu colective ce i se voru dá de càtra corpulu academicu séu de sectiunea sa respectiva.

Art. 29. *Alteti'a Sa Regale Domnulu Romaniloru*, protectoru alu Academiei romane, este presiedintele ei onorariu.

Art. 30. Membrii onorari se alegu de càtra Academi'a, atátu dintre romani câtu si dintre straini, fara numeru determinatu, inse:

séu barbati de litere ori de sciintie, cari s'au distinsu prin operele si activitatea loru in favórea natiunei romane;

séu persóne, care voru fi inlesnitu desvoltarea activitatiei scientifique si literare a Academiei, prin donatiuni de o valóre insemnata.

Art. 31. Membrii corespondenti se alegu dintre barbatii de specialitate, atâtu romani câtu si straini, ale căroru lucrari potu contribui la scopurile Academiei.

Art. 32. Membrii onorari si corespondenti se alegu cu două treimi din voturile membriloru Academiei presenti, in sesiune generale, in urm'a propunerii a cinci membri.

Art. 33. Membrii onorari si corespondenti au dreptulu de a asiste la sedintiele de corpu ale Academiei, cu votu consultativu, numai intru ceea ce privesce activitatea ei literaria si scientifica.

Partea III.

Averea.

Art. 34. Averea Academiei consista in:

- a) Fonduri cu destinatiune speciale;
- b) Fonduri cu destinatiune generale.

Art. 35. Venitulu fonduriloru cu destinatiune speciale, si in casurile prescrise de donatori, insesi acele fonduri, se intrebuintiedia conformu dispositiuniloru donatoriloru.

Numai in casulu cându actele de donatiune n'aru continea vre-o clausa contraria, sumele ce aru remané eventualu disponibili din aceste venituri si fonduri cu destinatiune speciale, se potu trece la fondurile cu destinatiune generale.

Din veniturile tuturoru fonduriloru cu destinatiune speciale, Academi'a preleva pe fia-care anu, unu quantum de 15 la suta pentru acoperirea speselor sale generali.

Art. 36. Din veniturile fonduriloru cu destinatiune generale, si din quantum de 15 la suta prelevatu asupr'a venitului fonduriloru cu destinatiune speciale, se voru efectua toate spelele de interesu comunu, precumu indemnizarile de sedintie si inlesnirea caletoriei membriloru la sesiunea generale, publicatiunile comune, retributiunea personalului administrativu, acuisitiuni pentru biblioteca, spese de cancelaria, de materialu, de mobilieru si ori-ce altele cu caracteru de necesitate comuna.

Art. 37. Sum'a remasa disponibile pe fiasice anu din venitul fonduriloru cu destinatiune generale, dupa satisfacerea necesitatiloru comune, se va impartii in fiasice anu in sesiunea generale; parte pentru a sporii fondurile cu destinatiune generale: parte intre cele trei sectiuni ale Academiei, in portiuni egale, pentru intempinarea cheltuieliloru necesarie fiasiceia din ele, la indeplinirea atributiuniloru lor, precumu publicatiuni, misiuni, premiari, acuisitiuni de materialu scientificu etc.

Art. 38. Economiele ce ar resultá din alocatiunile anuali ce se facu fiasicei sectiuni, voru constitui, dupa decisiunea sectiunii respective, fonduri speciale de reserva ale ei, cu destinatiune de aceeași natura, cá si alocatiunile originarie.

Art. 39. Nici o intrebuintiare de fonduri din partea unei sectiuni nu se póte face fara de aprobarea Academiei, in sesiune generale.

Art. 40. Academi'a isi face pe totu anulu budgetulu seu de venituri si de spese.

Art. 41. Averea Academiei, compusa din fonduri permanenti, si din venituri anuali, se administrédia de dens'a, prin delegatiune, ai cărei membri suntu solidariu respundietori si care este insarcinata a pune in esecutare dispositiunile budgetului.

Art. 42. Fondurile permanenti ale Academiei si versamintele venituriloru ei periodice, afara de sumele necesarie pentru spelele curenti, se voru pastrá la cass'a de depuneri si consemnatiuni.

Art. 43. Pastrarea si manipularea sumeloru destinate pentru spelele curenti suntu incredintiate in specialu presiedintelui Academiei, precumu si unui cassariu-comptabilu.

Art. 44. Cassariulu-comptabilu alu Academiei va fi numitu, dupa propunerea delegatiunii, de către Academi'a, in sesiune generale, cu două treimi din voturile membriloru presenti, avendu densulu si o garantia proportionata cu sumele destinate speselor curenti.

Dispositiuni generale.

Art. 45. Pentru aplicarea diverseloru dispositiuni generale ale presentelor statute, Academi'a isi face regulamente speciali, aprobate cu voturile a două treimi din membrii presenti in sesiune generale, si care nu se potu modifica, decâtu in aceleasi conditiuni de votare.

Art. 46. Academi'a romana póte modifica aceste statute, dupa necesitatile ce timpulu si impregiarile voru provoca.

Modificarile inse nu se potu face decâtu asupr'a propunerii a siepte membri si cu votulu aprobativu a două treimi din numerulu totalu alu membriloru Academiei.

Déca in două sedintie consecutive la intervale de trei dile nu se voru poté intruni două din trei parti ale intregului numeru alu membriloru Academiei, la a trei'a sedintia totu dupa intervalu de trei dile, modificarile la statute se voru poté vota cu două treimi din membrii presenti.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 30/1881.

Procesu verbalu

luatu in sedinti'a din 15 Ianuariu 1880 a comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vicepresiedinte. Membrii presenti: Paulu Dunc'a, Elia Macelariu, Iosifu St. Siulutiu, Vis. Romanu, B. P. Harsianu, Eugenu Brote, N. P. Petrescu

Secretariu: G. Baritiu.

§. 67. ad. Nr. 270. 1880. Directiunea despartimentului IV. de la S. Sebesiu transmite protocolulu sedintiei comitetului seu din 3/15 Nov. 1880.

Conclusele luate in acea sedintia suntu, pre càtu de pucine, pre atàta demne de tóta atentiunea; càci mai antaiu: comitetulu constata, cà din tóta inteligenti'a acelu despartimentu nimeni nu a voitu se ia asupra'si oficiulu onorificu de notariu, si asiá comitetulu a denumitu pàna la o adunare generala, la propunerea dlui directoru Piso, pre docentele Daniilu Davidu, de notariu.

Intimatulu comitetului centralu din 18. Sept. relativu la studiulu economicu si etnograficu alu poporului, s'a comunicatu in copia la 3 membri din 3 regiuni ale acelu despartimentu, spre a-si face studiile loru si a veni la tempu cu raporturi.

Alu doilea intimatu alu comitetului centralu relativu la espositiune a fostu primitu cu multa placere si s'a decisu a se comunicá cu protopopii ambeloru confesiuni, pre langa rogarea, cá se binevoiésca a insarciná pre preo-time prin cerculariu, cá se publice la toti poporeni si se-i indemne la spriginirea acestei idei frumóse. In fine presidiulu trage atentiunea comitetului asupra starei desolate a agentureloru din acestu despartimentu, in care nici pàna astadi nu s'au distribuitu decretele de denu-mire la càtiva agenti, din cari unii voru fi si repausatu; deci se decide a senumi din nou toti agentii din comunele respective.

— Activitatea desvoltata de càtra comitetulu despartimentului IV. in acea sedintia din 15 Nov. se iea spre placuta sciintia. Incàtu pentru agenturi, comitetulu despartimentului se fia invitatu a transmite la tempulu seu list'a agentiloru denumiti prin comune, càtra comitetulu centrale.

§. 68 ad Nr. 374. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi arata prin adres'a din 12 Decembre, cà Domni'a sa renuntiandu din cause ponderose la functiunea de directoru alu despartimentului XX. din Blasiu, in adunarea tienuta la Sàmcelu in 20 Nov. a. c. in loculu Domniei sale fù alesu directoru dlu canonicu Elia Vlása.

— Dupa-ce dlu canonicu Elia Vlása, totu din cause ponderose, nici decumu nu s'a potutu induplecá se acceptate functiunea de directoru alu despartimentului, si prin adres'a din 12 Decembre Nr. 390 a motivatu de ajunsu acea renuntiare a sa; dupa-ce inse despartimentulu nu pòte remanea fàra conducatoriu, anume in acèsta epoca, in care ni se cere o activitate esceptionala, comitetulu centralu va luá mesuri spre a se implini acelu postu in modu provisoriu. (vedi §. 73. ad Nr. 390.)

§. 69. ad Nr. 376. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi transmite sub dat'a din 14 Dec. 1880., atàtu procesulu verbale alu subcomitetului din sedinti'a de la 7. Nov. càtu si pre alu adunarei generale alu despart. XX., tienute la Sàmcelu in 20 Novembre 1880.

Din acele procese verbali se vede, cà luanduse in discussiune cele doue intime ale comitetului centrale din 18 Septembrie relative la espositiune, si altulu la studiulu economicu si etnograficu, s'au luat mesuri eficace pentru ajungerea marelui scopu cu espositiunea, insarcinatu fiindu chiar subcomitetulu cu adunarea, clasificarea si in-

intarea obiectelor; ér in ceea ce concerne studiulu economicu si etnograficu, adunarea aflà, cà acela ar fi fòrte vastu si decide, cà subcomitetulu se'lu desfaca in partile sale firesci, apoi asiá succesive se'lu dea in desbaterea adunariloru generali ale despartimentului.

In aceeași adunare s'a luat in discussiune propunerea dlui Stefanu Popu, de a se infintia o reuniune economica. Dupa debateri indelungate se recunósce in principiu, cà o reuniune de natur'a acelei proiectate ar fi fòrte necesaria si salutară.

Cu privire la alegerea subcomitetului, adunarea si-a intrunitu voturile unanime in persoanele din cari a fostu compusu comitetulu vechiu, si cari suntu: Dnii I. Antoneli. Dr. I. Ratiu, Al. Blasianu, Lud. Ciato, St. Popu si Elia Chiril'a.

Totu in acea adunare s'au inscrisu 3 membrii ord. noui si 10 ajutatori, de la cari au incursu sum'a de 25 fl. v. a.

— Atatu cuprinsulu procesului verbale alu comitetului, càtu si conclusele luate in adunarea despartimentului de la Sàmcelu si dimissiunea vener. directoru Const. Papfalvi, se ieau spre sciintia.

Comitetulu realesu se confirma.

§. 70. ad Nr. 377 1880. Comissiunea pentru planulu ridicarei unui monumentu in memori'a lui Andreiu Muresianu cere, cà in sensulu decisiunei luate in adunarea generala de la Turd'a, comitetulu se dea ordinile necesarie pentru deschiderea listelor de colecte.

— Din motivele produse de càtra respectiv'a comisiune, biroulu este insarcinatu a emite de urgentia cerculariu càtra despartieminte in sensulu acest'a.

§. 71. ad Nr. 388. 1880. Dlu cassariu Const. Stezariu cere a i se liquidá v. a. 3 fl. cu care suma a procuratu 6 cóle de cuponi la 6 obligatiuni, dela cari s'au gatatu cuponii vechi.

— Cei 3 fl. a se avisá la cassa spre platire.

§. 72. ad Nr. 389 ex 1880. Aureliu Popescu studentu in cl. VI. reala in Dev'a, substerne indicele scolaristicu pe trimestrul I. 1880/1.

— Se iea spre sciintia.

§. 73 ad Nr. 390 ex 1880. Dlu canonicu Elia Vlása prin adres'a de dato Blasiu 30 Dec. 1880 arata, cà a renuntyatu in termini nerevocabili la oficiulu de directoru alu despart. XX., oferitu Domniei sale de càtra adunarea generala din Sàmcelu.

— Façia cu dimissiunea vechiului directoru dlu Const. Papfalvi si cu acest'a a dlui Elia Vlása reverenti'a sa dlu canonicu I. Antoneli in calitatea sa de membru alu comitetului acelu despartimentu, se fia invitatu cu onóre a conduce afacerile despart. XX. in modu provisoriu pàna la alta adunare generala, pre care va binevoi a o convocá la tempu acomodat, spre a-si alege directoru alu despartimentului.

§. 74. ad Nr. 391 ex 1880. Dlu protopopu I. Petricu directorulu despart. I. (Brasiovu) transmite proto-

colulu din siedinti'a subcomitetului de acolo tienuta in 9 Dec., din care se vede, că acelasi comitetu a luat mesuri pentru cá membri ordinari se platésca tacs'a da câte 5 fl., sub care conditiune au apoi se primésca fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ gratis, se ceru inse blanchete de quietantie de la comitetulu centrale. Cu aceea ocaziune dlu Diamandi Manole 'si descoperi vointi'a de a se face membru fundatoru alu Asociatiunei.

In càtu pentru scól'a de tiesutu, destinata a se infintia la Sacele, subscriptiunile au ajunsu la sum'a de 1178 fl. v. a. si s'a decisu, cá fia care membru alu comitetului se continue cu colect'a, ér directorulu despartimentului este invitatu a incunoscintiá pre comitetulu centr. despre intentiunea de a pune acea scóla de tiesutu sub auspiciile Asociatiunei, cu acelu adausu, cà la tempulu seu i se va asterne planulu si preliminariulu de spese.

— Cuprinsulu acelu procesu verbalu si alu comitivei dlui directoru din 29 Dec. an. trecutu se ieau spre placuta sciintia; biroulu este insarcinatu a espedá atátu diplom'a de membru fundatoru pentru dlu Diam. Manole, càtu si blanchete de quietantie; ér cu aceea ocaziune noului membru fundatoru si i se esprime votu de recunoscintia publica.

Relativu la fabric'a de tiesutu, se se astepte inaintarea incóce a planului si preliminariulu de spese, pentru cá acestu comitetu se póta deliberá asupra acelei intreprinderi laudabile in deplina cunoscintia de lucru.

§. 75 ad Nr. 1, 4, 8 si 11. 1881. Redactiunile diarielor: „Luminatoriulu“ din Timisiór'a, „Biseric'a si scól'a“ din Aradu, „Fói'a scolastica“ din Blasiu, apoi si directiunea tipografiei „G. Lazaru“ dela Gherla ceru a li se transmite la fia-care dupa trebuinti'a ce arata in suma totala 3752 esemplarie din apelulu comitetului centrale, publicatu in scopulu espositiunei nationale.

— Dupa ce din cele 5000 esemplarie tiparite din apelu pàna la ajungerea acestoru cereri la comitetu apucasera a se tramite 3777 esemplarie atátu la despartieminte càtu si la aproape 200 persóne de distinctiune, din esemplariile remase s'au mai potutu tramite numai la cele 2 Redactiuni din Timisiór'a si Aradu, ér spre a satisfacé si dorinti'a celorlalte 2 Redactiuni, cumu si a altoru persóne si grupe de inteligentia de ambele secse, se decide a se face din apelu a dou'a editiune, in numeru de 3000 esemplarie, si biroulu este insarcinatu cu esecutarea ei de urgentia.

§. 76. ad 3. 1881. Stefanu Csicsó Popu studentu in cl. V. gimn. din Clusiu, stipendistu din fundatiunea „Galiana“ submite indicele de studii si de portare pe periodulu I. 1880,1 cumu si quietantia pentru rat'a a dou'a de 20 fl.

Dupa-ce din indice se cunósce diligenti'a si bun'a portare a stipendistului, rat'a a dou'a de 20 fl. este a se avisá la cassa spre a-i se numerá.

§. 77. ad Nr. 7. 1881. Dlu protopopu I. Papiriu Popu din Iclodulu mare prin scrisórea sa din 5 Ianu-

ariu a. c. cere a-i se transmite atestatulu de consanginitate alu studentului St. Csicsó Popu cu repausatulu preotu fundatoru Galianu, spre a trage la respundere pre autorulu aceluia.

— Precumu alte documente ale altoru suplicanti, asiá si acelu atestatu a trebuitu se se restitué suplicantelui indata dupa ce i s'a votatu respectiv'a bursa. De altmintrea studentului Stefanu Csicsó Popu nu i s'a votatu acelu stipendiu pre temeulu de consanginitate, càtu mai vertosu pre alu atestatului seu scolasticu, si alu portarei sale laudate de càtra profesori, cu neclintit'a respectare a cuvintelor testamentului citatu in resolutiunea de dato 7 Decembre 1880 Nr. 349 si 351.

§. 78. ad Nr. 5. 1881. Comitetulu espositiunei propune si cere, cá comitetulu centrale se mijlocésca de la inaltulu gubernu 500 fl. subventiune in favórea espositiunei romane din 15/27 Aug. 1881.

— Dorinti'a comitetului espositiunei se se implinésca cu aceea modificare, cà biroulu comitetului centr. are a se adresá in acésta afacere la locurile competente pentru o subventiune de la statu in suma de 2000 fl. v. a.

§. 79. ad Nr. 15. 1881. Dlu canonicu Petru Popu din Lugosiu transmite 10 fl. v. a. cá tacsu de membru ordinariu pe anii 1880 si 1881.

— Se ieu spre sciintia si sum'a de 10 fl. s'a transpusu la cassa.

§. 80. ad Nr. 12. 1881. Se comunica raportulu secretariului despre tiparirea apelului si anceselor relative la espositiune, cumu si conspectulu espeditiunilor si alu speselor postali facute cu acele, in fine concepatele circularieloru si epistoleloru inaintate in acea cauza la 18 directiuni ale despartiemintelor, la 10 pretori, 7 Redactiuni, 12 dómne si la alti càtiva barbati de distinctiune, pe unde nu esista despartieminte.

Spesele facute cu acésta ocaziune au fostu 17 fl. 78 cr.

— Aceste lucrari se ieau spre sciintia, ér' sum'a speselor de 17 fl. 78 cr. este a se coperi din fondulu espositiunei de 700 fl. prin comitetulu aceluia.

§. 81. ad Nr. 29. 1881. Comisiunea esmisa cu ocaziunea ingropatiunei confratelui nostru Dr. Ios. Hodosiu asterne computulu speselor ingropatiunei, insoçitu de 14 documente.

— Se se dea in revisiunea dloru Bas. P. Harsianu si Vis. Romanu, spre a se poté avisá la cassa pentru plata.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede Domniloru: Dunc'a, Siulutiu si V. Romanu.

I. Bolog'a m. p.,
v. presiedinte.

G. Baritiu m. p.,
secretariu.

Lamu cetitu cu atentiune si nu amu aflatu nimicu de a reflecta la conclusele aduse, si fidelu consemnate.

Sibiiu 18 Ianuariu 1881.

P. Dunc'a m. p.

Siulutiu m. p.

V. Romanu m. p.

Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februaru st. n. in care s'au pertractatu 13 obiecte; ér' între aceste au fostu cele mai ponderose procesele verbali luate in adunarile generali ale urmatórieloru despartieminte: XI alu Silvaniei, XX alu Blasiului, VI alu Devei, VII alu Abrudului, precum si o interesanta descriptiune relativa la cestiumi de ale Asociatiunei din districtulu Naseudului. In aceeași siedintia s'au luat in discussiune si suplicele celor 21 de concurrenti la 2 ajutórie de câte 25 fl. v. a. dela societatea „Transilvani'a“, destinate pentru invetiacei de profesioni, si s'au votatu la unu invetiacelu de fauraria Dionisiu Georgiu Popu din Basesci in comitatulu Selagiului, si la Ioanu Morariu din comun'a Fofeldea invetiacelu de pantofaria.

Testulu intregu alu procesului verbalu din 28 Februaru se va publicá alaturea cu alte acte in unulu din numerii urmatori.

Mortalitatea.

Ne stau sub ochii nostrii cele mai triste rezultate ale numeraturei poporului din tóta Ungari'a si din Transilvani'a. In diece ani lungi, unu sporiu micu, neinsemnatu, numai de 182000. Adeca nicidecumu sporiu, ci scadiementu infricosiatu, pentrucà acésta cifra luata cá sporiu, se póte reduce prea bine la migratiunea necurmata a evreilor din alte tieri si dupa acestia la germani. Dara unde remane crescerea poporatiunei prin nasceri, fia numai de 1% sau si numai de 1/2, adeca de una persóna la 200?

In 1 Ianuaru 1870 s'au aflu in Ungari'a propriu disa 11,117.634 locuitori, éra in Transilvani'a (fara cele 4 disticte rupte din ea) 2,101.727. Aaugemu la cifrele acestea câte 1% pe fia-care anu si vomu vedea indata, care ar trebui se fia acuma, dupa 10 ani normai numerulu poporatiunei.

Acestu organu alu Asociatiunei nóstre a reflectatu in cei 11 ani ai existentiei sale de mai multe-ori la cifrele statistice ale poporatiunei, a si publicatu studie si tractate statistice si igienice, a trasu paralele între poporatiunile tieriloru nóstre si ale altoru tieri. Ce póte face mai multu o fóia periodica, ce ese numai de doue-ori pe luna?

Au facutu altii in acésta materia neasemenatu mai multu, si daca studiele respective ale unui Keleti (alias Klette, renegatu) suntu scrise si publicate cu tendentie politice, cu atátu au fostu mai sincere ale biuroului statisticu din Bucuresci, relative la poporatiunile tieriei lor. In anulu espiratu a esitu dr. med. Felix cu discursulu seu academicu, la care 'i respunse bravulu P. Aurelianu. Curendu dupa aceea se publicá tristulu studiu alu dlui Bibicescu, tristu firesce in rezultatele sale, dupa care urmara unii medici, atátu cristiani cá dr. Istrate, càtu si evrei cá dr. Roth, Mendelsohn etc. De aici rezultara critice de diversa valóre, in totu casulu inse folositorie, pentrucà acelea descopere câteva rele sociali cum-

plite, o stare de barbaria, care nu mai e de suferitu nici pe o di.

Pàna càndu se voru face studie asupra funestelor rezultate ale numeraturei din 1—10 Ianuaru 1881, executate in Ungari'a si in Transilvani'a, mai tragemu odata atentiunea lectoriloru asupra mesuriloru care se discuta in Romani'a in acésta cestiune de viétia intru tóta poterea cuventului. Ne fiindu in stare de a o tractá noi insine pe largu, imprumutamu aci o anticritica scurta, esita in una din foile partidei liberale „Telegrafulu“ din Bucuresci, care suna asiá:

Caus'a principala de ce moru romanii mai multu de càtu israelitii.

(Respunsulu meu lui d-ru Roth).

Dilele acestea au aparutu in diariulu „Romanulu“ o mica dare de séma bibliografica despre susu mentionat'a lucrare a d-rului Roth, intitulata „memoriulu asupra causerloru mortalitatii poporatiunei romano-crestine. Citind'o, noi amu fostu intristati cà autorulu acestui articulu n'a relevatu tocmai aceea ce a trebuitu se o faca in calitatea sa de bibliografu. Diariulu „Romanulu“ prin lucrarea seriósa a stimabilului seu redactoru I. Bibicescu, a deschisu la noi cestiunea miscarei poporatiunei romane. O cestiune de o gravitate mare; de o gravitate si mai mare, in momentulu càndu s'a respanditu sgomotulu, dedusu din analis'a cifreloru statistice, cà poporulu romanu degenerédia.

D-nulu Bibicescu in oper'a sea intitulata: Miscarea poporatiunei in Romani'a dela 1870 pàna la 1878, ne-a demonstratu cu o evidentia palpabila de poporatiunea relativa a Romaniei. Acest'a a si fostu scopulu lucrarei d-séle. Ca unu adevratu romanu, acésta descoperire facuta in delungulu noptiloru petrecute in analis'a scrupulósa a unui materialu crudu, pe care nici o màna pàna la densulu nu l'a atinsu, d. Bibicescu a fostu inspaimentatu de deductiunea facuta, si éta pentru ce elu termina scrierea sea prin aceste cuvinte:

„Facu apelu la toti barbati cari — la guvernulu, in „parlamentulu, in presa, se preocupa cu dreptu cuvèntu „de sórt'a Romaniei, se ia in màna acésta cestiune de unu „interesu nationalu atátu de mare, se o studieze din „tóte fazele ei, se o caute si se gasésca remediile reului „si se le aplice fàra intardiere. In o cestiune cá acésta, „nepasarea aru fi o vina neertata.“

Apelulu facutu de diariulu Romanulu prin pén'a redactorului seu I. Bibicescu, a fostu auditu. Unii — au respunsu la acestu apelu stimulatulu prin nisce sentimente romanesce, punendu-se la lucru, fàra nici o idea precugetata, fàra nici unu altu scopu, de càtu a sacrificá (?) deductiunea facuta de càtre diariulu Romanulu si a propune tóte remediile capabile a vindeca reulu; altii — s'au pusu pe lucru, cu unu scopu veditu de a combate, déca nu rezultatulu lucrarei susu mentionate, apoi sicuru tendinti'a operei.

Intre cei d'anteiu mentionamu in primululu locu pe eruditulu nostru dr. C. I. Istrati, care in oper'a sa: O

pagina din istoria contemporana a Romaniei, nu numai că a confirmat în totu deducțiunea făcută de d. I. Bibicescu, ci încă, a adus un material pretios pentru a asterne în fața fiecărui roman, în toată goliiciunea sa, această teribilă deducțiune; că doctorul în medicină și că romanul prin sentimente, elu și a implinit cu sântenie sarcin'a pe care și au impus'o în această lucrare. Nu voi vorbi aci despre defectele operei sale, care constau în aceea, că în locu de unicu remediu radicalu: reorganizatiunea stărei actuale economice a țieranului romanu, elu propune nisce paliative și da, în ultimele sële capitole, o polemică cu guvernulu actualu, care n'are locul seu în o operă de o valoare asiă de mare ca această.

Între cei de alu doilea punemu pe dr. Roth în primul loc și dupe dânsulu vinu coreligionarii sei dr. Mendelsohn, Finkelstein, etc.

D-rulu Roth a intitulat cartea sea: *Memoriu asupra cauzei mortalității poporațiunei romano-crescine*; ceea ce mi da a presunune, că dr. Roth este convinsu de esistența în Romani'a de romani necrescini. Noi nu suntemu de acei cari léga *romanismulu cu ortodoxismulu* cu nisce legături indisolubile, dar trebuie se nu negam adevărulu dicundu, că până astăzi în decursulu istoriei poporului nostru n'am vădiutu romani trecendu în religiunea mosaică. Déca dr. Roth dorea prin această intitulare a cartiei sële se ne amintésca despre împămentenirea catoru-va sute de israeliti, apoi prin această împămentenire ei devenindu cetățienii ai României, n'au devenitu romani de nationalitate.

Amu relevat această, numai pentru a arată, că chiaru punendu titlulu cartiei sale dr. Roth avuse dejă, o idee preconcepțuă.

Ce l'au stimulat pentru a scrie această carte?

Unu singuru lucru. D. Bibicescu în oper'a sa ne au relevat faptul, că în momentul cându poporațiunea română în Romani'a scade, poporațiunea israelită se înmultiesce. Dr. Roth s'a însărcinat a demonstra cauzele acestui evenimentu.

Elu ne face a studia cele 5 carti ale *Pentateuculu*, recomandandune frumósele legi igienice prescise de Moise poporului israelitu; elu ne dice, analisand stărea miserabilă a poporului romanu, că poporulu nostru este cu totulu lipsitu de sentimentulu conservărei, de ori ce regule igienice în viața domestică și socială și termina făcendu deducțiunea:

„Éta daru adevăratele cauze ale statisticei neproporționate între ambele confesiuni în Romani'a. Pe cându la locuitorii unei și aceliși țieri, cari locuescu același solu, respira în aceeași atmosferă, în fine espusi ambele la aceleși influențe climatice, telurice, etc. se constată la confesiunea mosaică o statistică normală, adică ca numărulu nasceriloru întrece pe alu deceselor; pe cându la crescini, statistic'a este inversă, adică decesele întrecu numărulu nasceriloru, faptu care va dură, până cându condițiile igienice nu se voru ameliora.

„Eșcedentulu deceselor asupra nasceriloru se manifestă și mai multu la locuitorii comunelor urbane. E știutu că chiaru în orășiele mari ale României, majoritatea poporațiunii crescine, e departe d'a avea încă simțulu ajutorului medicalu. — Fie-care dintre confratii mei își va consimți, că chiaru în capitală, unde s'aru preținde o cultură mai înaintată de câtu în provinci, suntu multe familii, cari nu tocmai din cauz'a lipselor de mijlocu pecuniare, nu vedu ani întregi unu medicu în cas'a loru“.

„Pe cându déca ne uitam la Evrei, vedemu o situațiune cu totulu contrară. Conservărea proprieă este asiă de multu dezvoltată, în câtu imediatu la ori-ce maladie chiaru neînsemnată, fie elu celu mai saracu, chiamă pe doctoru. Unu faptu cunoscutu de ori-ce medicu practic în toată țier'a, că are mai multă ocupațiune la locuitorii de confesiune mosaică de câtu la crescini; nu dară din cauz'a mai deselor înbolnaviri la cei d'ântei, dară din cauză că Evreii chiamă în totu deauna și la ori-ce maladie pe doctoru.

Asiă dară poporulu romanu, după opini'a și convingerea profundă a d-lui Roth, móre și degeneréza numai prin faptul, că religiunea sa nu i prescrie nisce legi igienice, cându poporulu israelitu, avându această prețioasă moștenire de la Moise, cresce și populéza mereu țier'a Românescă asiă, ca locul golu lasat de unu Romanu mortu se ocupa de unu israelitu viu.

Acést'a este opiniunea, dicemu noi, a dr. Roth. Diariulu „Romanulu“ recomandéda cartea lui comitetulu sanitaru dicendu:

„Ceea ce în societățile antice au făcutu religiunile, în societatea modernă trebuie se facă comitetulu de igienă.“

La o carte cu o deducțiune ironică că a doctorulu Roth, diariulu *Romanulu* ne dă unu consiliu de ironie muscatóre. Închipuiți-ve pe dr. Roth chiamat într'o bună diminiția la unu bolnavu din mahala, actualminté inundat de zapadă, care se topește. Într'o colibă umedă, cu unu aeru infectu, zace unu bolnavu rosu de febrintiel'a friguriloru. În sobă nici o scanteie de focu; patu de paie putrede și unede; bolnavulu e învelitu cu nisce zdrenție, care nu suntu capabile se'lu încaldiescă. Ce are se prescrie dr. Roth acestui bolnavu? O locuință sanătósă, o plăponă caldă, o mâncare substanțială și câte-va grame de chininum sulfuricum. Nu este óre o ironie acestu consiliu alu doctorulu în fața miseriei hidóse?

Și cine i acelu bolnavu? Acestu bolnavu se numesce poporulu romanu, întielegé-va dr. Roth, că acolo unde domnesce această miserie hidóșă, legile igienice nu potu nimicu. Va fi întielesu diariulu *Romanulu*, că comitetulu sanitaru e impotentu față cu stărea actuală a țieranului romanu.

Ăci e cauz'a depoporațiunei relative a poporului romanu, și nu în lipsă de sentimentu de conservăre și de legi igienice, care după disele doctorulu Roth, lipsescu poporului romanu.

Ca răspunsu personalmente doctorulu Roth, i voi dice, că caracterulu inversu alu cifrelor statistice în pri-

vinti'a israelitiloru consta, nu in ceea ce crede dr. Roth, dar in o cauza multu mai mare, intr'o cauza puramente economica.

Grosulu poporatiunei israelite consta in bancheri, negustori, zarafi, precupeti, carcimari si vëndiatori de maruntisiuri, samsari etc. pâna la infinitu. Din 400,000 (??) israeliti locuitori ai Romaniei, abia 7 la suta suntu puru si simplu muncitori. Iata pentru israeliti.

Grosulu poporatiunei romane consta in acea massa, care pórtá falniculu nume de plugariulu romanu. Iata pentru romani.

Va fi intielesu óre d. Roth, ca aceste doua conditiuni suntu incomparabile; ca calulu, mas'a si o pétr'a nu facu trei, regula pe care o cunósce fie-care scolariu. Pentru a-i dovedi acésta, vomu sfârsi prin unu micu tablou statisticu 1):

D. Röhrich dice, cà la 1000 de insi nascuti, remanu in viatia la ómenii avuti dupe 5 ani: 943, la seraci 605; dupe 10 ani, la avuti: 938, la seraci 408; la 20 ani, la avuti 866, la seraci 506; si la 70 ani, la bogati ajungu 235 de insi, la seraci 15; la 80 de ani la avuti 87, la seraci 7.

Éta respunsulu nostru la tóta cartea d-lui Roth; acestu micu tablou 'i respunde lamuritu, ca nu legile igienice ale lui Moise scapa pe poporulu israelitu de la degeneratiunea in care se afla poporulu romanu; si nu comitetulu sanitariu ne va scapa din acésta prapastie, in care ne-a adusu istori'a trecutulu nostru. A—re.

Nr. 21. E. R.

Publicatiune.

Se aduce prin acésta la cunoscintia, cà pâna la datulu de mai josu s'au infintiatu comitete locale de espositiune:

1. In Brasiovu, presidentu dlu Diamandi Manole comerciantu;

2. In Satu-lungu (pentru Sacele), presidentu Ioanu Dorca directoru alu scóleloru normale din Satu-lungu (Hosszufalu);

3. In Bescu (pentru Trei-scaune), presidentu Dimitrie Coltofeanu preotu;

4. In Feldiór'a, presidentu Iosifu Morariu invetiatoriu dirigentu la scólele romane;

5. In Becleanu, presidentu Simeonu Moldovanu, invetiatoriu principalu;

6. In Lapusiulu unguurescu, presidentu Vasilie Mústea protopopu;

7. In Desiu, presidentu Gavrielu Manu avocatulu;

8. In Sieic'a mare presidentu Nicolau Racotia medicu cercualu;

9. In Mediasiu, presidentu Dionisiu Romanu cancelistu;

10. In Biertanu (Birthelm), presidentu Dionisiu Chendi administratoru ppescu in Siarosiu, post'a ultima Elisabetopole.

Sibiiu, 13 Fauru 1881.

Dela comitetulu espositiunei romane.

P. Cosm'a m. p.,
pres.

Eugenu Brote m. p.,
secret.

Aprópe gratis!

carti de minune eftine mai pe nimicu.

Amoru si dincolo de mormentu. Novela de Ponson du Terail traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 30 cr.

Bibliotec'a Sateanului romanu. Cartea I. II. III. cuprindu materii fórte interesante si amuzante. Pretiulu la tóte trei e 75 cr.

Colecta de recepte din economia, industria, comerciulu si chemia, pentru economi, industriari si comercianti. Pretiulu 40 cr.

Apologie. Discussiuni filologice si istorice maghiare, privitórie la romani, invederate si rectificate de dr. Gregoriu Silasi. PARTEA I. Paulu Hunfalvy despre Cronic'a lui Georg. Gabr. Síncai. Pretiulu 30 cr.

Renascerea limbei romanesci in vorbire si scriere, invederata si apretiatá de dr. Gregoriu Silasi. Pretiulu 40 cr.

Ifigeni'a in Aulid'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Ifigeni'a in Tauri'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Brand'a séu Nunt'a fatala. Schitia din emigrarea lui Dragosiu. Novela istorica nationala. Pretiulu 20 cr.

Elu trebuie se se însóre. Novela de Mari'a Schwarz, traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 25 cr.

Secretele aloru trei nopti séu trei morti vii. Romanu anglesu dupa Frankstein de Pamfiliu J. Grapini. Pretiulu 50 cr.

Romanii la Plevn'a. Dissertatie de dr. A. P. Alessi. Pretiulu 20 cr.

Tóte acestea la olalta se dau abonantiloru cu pretiulu bagatelu de 2 fl. v. a.

A se adresá la Imprimari'a „Georgiu Lazaru“ in Gherl'a (Szamosújvár).